

Jelentés

A Moldvai Csángómagyarok Szövetsége 2008/2010 évi gazdálkodásáról és működéséről

Készítette:

**Teleki László Alapítvány
Dr. Diószegi László okl. közgazda
Káldi Gyula okl. építészmérnök
Oláh Rudolf okl. közgazda, könyvszakértő
Szénégető Csaba okl. közgazda
2011. augusztus**

I. Előzmények

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Nemzetpolitikai Államtitkársága és A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány (AMMOA) 2011. június 14-én megbízta a Teleki László Alapítványt, hogy folytasson teljes körű pénzügyi és szakmai ellenőrzést az Moldvai Csángómagyarok Szövetsége működésével kapcsolatosan. Az ellenőrzés a 2008-2010 években nyújtott támogatások jogszerű és rendeltetésszerű felhasználását vizsgálta azzal a céllal, hogy a fő támogatók (a Magyar Kormány és az AMMOA) pontos képet kapjanak az MCSMSZ vagyoni helyzetéről, működéséről, futó projektjeiről, azok költséghatékonyságáról és pénzügyi szakmai színvonaláról, továbbá az MCSMSZ által felhalmozott adóság állományról.

A 2008-2010 évi teljes körű és átfogó pénzügyi és könyvviteli ellenőrzés elvégzésére romániai szakértőket, Oláh Rudolf okl. közgazdászt, könyvszakértőt és Szénégető Csaba okl. közgazda, pénzügyi ellenőrt kértük fel.

Elvégeztük az MCSMSZ oktatási helyszíneinek ellenőrzését, valamint az MCSMSZ ingatlan vagyonának helyszíni szemlélését is.

Az MCSMSZ vezetősége megfelelő hozzáállással fogadta a pénzügyi ellenőrzést. A kért dokumentumokat, adatokat – amennyiben azok rendelkezésre álltak – átadták, azonban a nyári szabadságok miatt különösen az ellenőrzés második időszakában a határidőket nem tudták teljesíteni.

A jelentésben részletezett nyilvántartási és könyvelési hiányosságok miatt számos esetben nem tudtak megfelelő információval szolgálni, esetenként egymásnak ellentmondó adatokat adtak át.

A helyszíni ellenőrzések időpontjai:

2011. június 25-30.

2011. július 4-10.

2011. augusztus 16.

A pénzügyi ellenőrzés az alábbi fő szempontok vizsgálatára vonatkozott:

Utasítások, szabályozások, ezek alkalmazottsága

Tárgyi eszközök és beruházások

Készletek

Pénzügyi eszközök

Kötelezettségek

Költségek

Az ellenőrzés során áttekintettük az MCSMSZ irodájában tárolt 2008-2010 közötti gazdálkodásra vonatkozó összes dokumentumot, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium és annak jogelődjéhez (MEH-hez), illetve az AMMOA-hoz benyújtott pályázati elszámolásokat.

II. Az ellenőrzés észrevételei

II.1. Az MCSMSZ ingatlanjai, oktatási helyszínek és egyéb bérlemények (részletesen ld. 2. számú melléklet)

A helyszíni bejárás során tapasztaltakból kiderül, hogy az oktatás a falvakban bérelt, vagy saját tulajdonú ingatlanokban folyik, amelyek a tanárok lakhatását is biztosítják. (Lészpeden az állami iskolában, külön tanteremben folyik a magyar oktatás.) A falusi házak – a falu átlagos épületállagának megfelelően – általában igen rossz minőségűek. (Ez alól kivételt képez az újonnan építettet lábnnyiki és küsőrekecsinyi ingatlan.) Nem komfortos, fafűtésű, kis (kb. 16m²) lakrészekről van szó, melyek többsége igen rossz szigetelésű. Ha ehhez hozzávesszük, a csángó falvak általános helyzetét, elzártságát kijelenthetjük, hogy az ott dolgozó tanárok mindegyike elismerést és tiszteletet érdemel.

A bákói és csíkszeredai albérleteket értékelve megállapítható, hogy ezek lakótelepi tömbházakban vannak, amelyek megfelelnek a városi átlaglakások – semmiképpen nem luxus – színvonalának. Ezek ára természetesen többszöröse a falusi ingatlan bérleti költségeinek, ez azonban a bérkiegészítések problémaköréhez tartozik, és ott tárgyaljuk. Megjegyzésünk csupán a kolozsvári ingatlan bérlet esetében van. Az 5 egyetemista részére bérelt 4 szobás, ingatlanközvetítő irodától bérelt lakás színvonala meghaladja a romániai átlagot és az sem érthető, hogy miért kell 5 egyetemistának 4 szobás albérletet bérelni.

II.2. A pályázati elszámolásokkal kapcsolatos észrevételek

Az elszámolások a megvalósított pályázati cél szöveges beszámolóját, a támogatás felhasználására vonatkozó bizonylatok másolatát és pénzügyi összesítőt tartalmaztak.

Az eredeti bizonylatok a romániai törvényekre hivatkozva nincsenek érvénytelenítve, így nem zárható ki azok több támogató felé történő elszámolása. Információink szerint nincs

olyan rendelkezés, amely tiltaná a bizonylatok pályázati szempontú érvénytelenítését.

Fontos hiányosság, hogy a pályázati elszámolások és a könyvelés között semmilyen reláció nincs, így az ellenőrzések során nem követhető az elszámolások könyvelési helye. A könyvelési rendszer kizárólag a román adóhivatal minimális igényeit elégíti ki, semmilyen formában nem támogatja az utólagos ellenőrzéshez szükséges bármilyen nyilvántartási adat listázását.

II.3. Az MCSMSZ pénzügyi ellenőrzésével kapcsolatos észrevételek

2008-2010 évi működés teljes körű pénzügyi ellenőrzését tartalmazó jelentést mellékeljük. (*Tájékoztató jelentés az MCSMSZ 2008-2010 évi könyvszakértői vizsgálatról*, továbbiakban 1. számú melléklet)

A jelentéssel kapcsolatos kiegészítő megjegyzéseinket és észrevételeinket az alábbiakban részletezzük.

II.3.1. Pénzügyi és könyvviteli ellenőrzés

Az MCSMSZ 54+2 fő alkalmazotti létszámmal működik, ebből 43+2 fő oktató, nevelő, 11 fő vezető, illetve irodai alkalmazott. (ld. 1. számú melléklet, 1. sz. táblázata) Az oktatásban két magyarországi tanár ösztöndíjként kap fizetést.

Az alkalmazottak fizetése megfelel a romániai átlagnak, de az egyéb juttatásokkal (lakhatás, rezsiköltség és bérpótlék biztosítása, illetve néhány esetben tanulmányi ösztöndíj kifizetése) meghaladja azt. Ennek pontos feltárása további vizsgálatot igényel.

A falvakban dolgozó és a helyszínen lakó tanárok munkafeltételei különösen nehezek, ezért az MCSMSZ plusz juttatásként biztosítja számukra a lakhatást és annak rezsiköltségeit. A 2. számú mellékletből kiderül, hogy ezek többsége rossz minőségű ingatlanban található és az erre fordított költség (200-300. RON/hó, amely tartalmazza az oktatási helyszín bérletét is) nem jelentős.

Más a helyzet a bákói és a csíkszeredai bérlemények esetében. Ezek az összkomfortos lakótelepi lakások ugyan nem nevezhetők luxus színvonalúnak, de bérleti díjuk (600-800 RON) – a magasabb komfort fokozat és a városi elhelyezkedés miatt - többszöröse a falusi bérletnek.

A létszámot illetően megállapítható, hogy a tanári alkalmazotti létszáma arányban van az oktatott gyermekek számával. Ez alól a csíkszeredai bentlakás képez kivételt, ahol a 63 diákra 7 nevelőtanár jut.

Az irodában dolgozók feladatait a munkaszerződésekhez kapcsolódó munkaköri leírások pontosítják. Kérdéses, hogy az oktatási program terhére – különösen likviditási nehézségek esetén – szükséges e önálló munkakörben szociális felelős, keresztszülővel kapcsolatban tartó felelős, stb. alkalmazása.

Az MCSMSZ fizetés kiegészítés céljából prémiumot is biztosít. A bérkiegészítés a munkaszerződésben nem szerepel. Annak kifizetése a tanárok esetében a munkavégzéssel kapcsolatos pontrendszer, az irodai alkalmazottak esetében belső megegyezés alapján történik. A bérkiegészítés a könyvelésben támogatásként szerepel, ami után adót és járulékot az MCSMSZ nem fizet. Megjegyezzük, hogy a „bérkiegészítés” mértéke 2010-ben megközelítette az éves bérkeret 50%-át. Ennek feltárása további vizsgálatot igényel.

A bérkiegészítés és a lakhatási támogatás ilyen módon történő kifizetése a romániai adótörvények szerint adóköteles juttatás, ezért adóellenőrzés esetén adóhiányt és bírságot állapíthatnak meg.

II.3.2. Pénzügyi számviteli szabályzatok

Az MCSMSZ által bemutatott számviteli politika nem a civil szervezetek számára vonatkozó számviteli szabályokat tartalmazza, ezen kívül a Szövetség semmilyen a saját gazdálkodásával kapcsolatos belső szabályzattal nem rendelkezik. Az MCSMSZ az általános számviteli alapelvektől eltérően évközben csak a pénzügyileg rendezett bizonylatokat könyvelteti, ezért az évközi könyvelési adatok a valós gazdasági helyzet megítéléséhez alkalmatlanok.

A könyvelési rendszert az idő, és térbeli eltérés (utólagos könyvelés Sepsiszentgyörgyön) miatt nem használhatják az MCSMSZ gazdasági működésében. A különböző funkciókra önálló „excel” táblázatokat dolgoznak ki, ezek azonban nem alkotnak egységes rendszert. Ebben a rendszerben nem történhet belső ellenőrzés, viszont jelentős a tévesztés lehetősége.

Az utalványozás rendjével kapcsolatban megjegyezzük, hogy nem tartjuk szerencsésnek, hogy a rendszer egy személyes utalással (Salamon Adrián elnök, vagy Csillag Levente gazdasági felelős) működik. Kifogásolható, hogy az ügyvezető (Hegyesi Attila) nem szerepel az utalványozók között, hiszen így a felelősségben sem osztozik.

II.3.3. Mérleg

Az ellenőrzési évekhez átadott mérlegekhez az MCSMSZ az ellenőrzés során semmilyen alátámasztó leltárt nem tudott biztosítani. A vásárolt, illetve támogatás formájában megkapott tárgyi eszközökről nyilvántartást nem kaptunk. A 3. számú mellékletben csatoljuk azt az összesítőt, melyet az ellenőrzés végén többszöri kérés után adtak át. Megjegyezzük, hogy az összesítő nem teljes és nem tartalmaz részletes adatokat, így a tárgyi eszközökről és a vagyonról nem lehet megfelelő képet alkotni. (Az átadott táblázatban önállóan nem szerepelt pl. a MCSMSZ tulajdonát képező kósteleki telekingatlan, valamint a lábnyiki ház és telek.)

Az átadott nyilvántartásokból nem derül ki az egyes beruházások aktiválásának időpontja.

Súlyos hiányosság, hogy a tárgyi eszközöknek nincs szabályszerű nyilvántartása.

II.3.4. Kötelezettségek

Az ellenőrzés során az év végi mérlegekhez, illetve 2011. június 31-i állapothoz összeállított tartozásállományokat mellékletben csatoljuk. A 2011. augusztus 18-i tartozás állományt összevetve a 2010 év végi, illetve a 2011 félévi tartozás állománnyal, a következő ellentmondást találtuk.

A 2010 évi mérleghez összeállított tartozási listában nem szerepel bér, vagy bérkiegészítés tartozás. A 2011. június 30-i tartozás listában kifizetetlen bérkiegészítésként 77.016.-RON szerepel. A 2011. augusztus 18-i listában 2010/2011 tanévre 188.457.-RON bérkiegészítés tartozást tüntetnek fel. Ez a tartozás az előzőekben sehol sem szerepelt.

II. 3.5. Költségek

Üzemanyag költség

Az MCSMSZ az 1. számú mellékletben ismertetett saját gépkocsi parkkal rendelkezik, valamint alkalmanként az alkalmazottak saját gépkocsi használatát is kifizeti. Súlyos hiányosság, hogy a gépkocsi használatot semmilyen engedélyezéshez nem kötik, annak nincs felelőse, koordinátora. Hasonlóképpen nem vezetnek a gépkocsikhoz kapcsolódó útnyilvántartást.

Az autók futási költségeit 10 l/100km üzemanyaggal számítják, amely jelentősen meghaladja a valódi üzemanyag szükségletet.

Mindezek eredményeként az üzemanyag költségek (80.000.RON-tól 110.000.RON-ig/év) a viszonylag nagy távolságok ellenére erősen túlzónak mondhatók.

Tűzifa felhasználás, rezsi költségek

Az oktatási helyszínek és tanári lakások többsége fafűtésű falusi házakban van. A tanárok minimális rezsi költség kiegészítést kapnak (60.-RON/hó), amely nem tartalmazza a fűtési költségeket, amelyet az MCSMSZ nagy tételben vásárolt tüzelőfával biztosít.

Az 1. számú melléklet 17. sz. ábrájában bemutatott 333m^3 fa átlagosan 15m^3 /helyszín felhasználását mutatja. Tekintettel arra, hogy az MCSMSZ semmilyen nyilvántartást nem vezet a tüzelőfa felhasználásáról, nem megállapítható a felhasznált mennyiség indokoltsága. Információink szerint a 6 hónap/év fűtési szezon alatt min. 10m^3 fa szükséges a megfelelő hőmérséklet biztosításához. Ez az adat jelentősen eltérhet a rossz szigetelés esetén. A helyszíni bejárásunkon tapasztaltuk, hogy az MCSMSZ által bérelt ingatlanok között több elégtelen szigetelésű, rossz minőségű ház van.

II.4. Tartozás állomány értékelése

A rendelkezésre álló adatokból kiderül, hogy a 2007. évet 166.991.-Ron tartozásállománnyal zárták. A 2008. évi pénzügyi eredményük 170.793.-Ron volt, ami fedezte az előző évről áthozott tartozásokat. Ugyanakkor 334.397.-Ron beruházást hajtottak végre, amelyre nem volt kellő fedezetük. Ekkor keletkezett az azóta görgetett tartozásállomány jelentős része. A következő években a beérkezett támogatások felhasználása nem közvetlenül a megjelölt cél szerint, hanem a tartozások által diktáltak alapján történt, állandó keresztbe finanszírozásokkal. E közben tovább folytatták a beruházási tevékenységet, ami folyamatosan növelte a görgetett tartozás állományt.

Az MCSMSZ likviditásának megállapítása céljából 2011. augusztus 18-i állapotjelentést kértünk.

Tekintettel arra, hogy az átadott táblázathoz dokumentumokat és bizonylatokat nem kaptunk, annak valóságtartalmáról nem tudtunk meggyőződni. A táblázat tételeivel kapcsolatosan az alábbi megjegyzéseink vannak:

Ssz	Kiállítója	Jogcíme	Ron	Huf
1.	Korom Norbert tartozás 1.	kölcsön, amit december 21-ig vissza kell adni	30 800	2 000 000
2.	Korom Norbert tartozás 2.	kölcsön, amit december 21-ig vissza kell adni	61 600	4 000 000
3.	Iskola Alapítvány	kölcsön, amit december hónap utolsó napjáig vissza kell adni	90 000	5 844 156
4.	Házbérek		30 000	1 948 052
5.	Karbantartás	tanévkezdés előtt szükséges karbantartási munkálatok	10 000	649 351
6.	Járulékok	augusztus 25-ig kötelezően fizetendő	31 784	2 063 896
7.	Nettó bér	szeptember 5-ig fizetendő	42 889	2 785 000
8.	Kisbusz javítása	HD06LPF - kisbuszon váltót kell cserélni.	8 000	519 481
9.	Alutus	Nyomdaköltség	15 000	974 026
10.	Bérkiegészítő	2010/2011. tanév első és második félévére (az irodai alkalmazottak esetében 2010. naptári év első és második félévére) - bruttó	188 457	12 237 468
11.	Magyarfalusi "Gyerekek Háza"	korábban a Magyarfalusi Háza célirányosan érkező adományokat működésre voltunk kénytelenek fordítani, ezt most a Magyarfalusi Ház építésére fordítjuk	54 050	3 509 740
12.	Lujzikalagori "Gyerekek Háza"	az utolsó kifizetendő részlet	8 580	557 143
13.	Vandor Trans Tours	személyszállítási költség	2 695	175 000
14.	Transp. Tur	személyszállítási költség	5 208	338 182
Összesen:			579 063	37 601 494
Számlánkon van:			204 358,00	13 270 000
			-374	
Egyenleg:			705,00	-24 331 494

1,2,3,11,12,13,14 tételek: a korábbi tartozások, illetve azok kiegyenlítésére felvett kölcsönök

4. tétel: házbérek a 2011. júniusi tartozás listán is szereplő összeg

5,6,7,8 tételek: 2011. második félévi működéshez kapcsolódó kiadások

9. tétel: Valószínűleg a MCSMSZ által kiadott Reverinda periodika költsége. A költség a 2011. júniusi táblázatban még 4.131.-RON-nal szerepel, ami 2011. augusztus 18-ra 15.000.-RON-ra emelkedik. Megjegyezzük, hogy a krónikus likviditási probléma esetén meggondolandónak tartjuk a működéshez nem szorosan kapcsolódó kiadvány megjelentetését.

10. tétel: bérkiegészítés. Korábban már kitértünk arra, hogy mértéke és megjelenésének formája a tartozási listában erősen megkérdőjelezhető.

Megjegyezzük, hogy az MCSMSZ által átadott tájékoztató jellegű „pályázati bevételi táblázatból” (4. számú melléklet) kitűnik, hogy több megítélt, de még át nem utalt pályázati bevételre számíthatnak. Ezek közül számos esetben megtörtént a teljesítés, így a pályázati pénzek beérkezése plusz pénzként jelentkezik. Mindezek alapján úgy gondoljuk, hogy az MCSMSZ valódi tartozása jelentősen kevesebb a táblázatban feltüntetetténél és az megfelelő racionális működéssel rövid időn belül kigazdálkodható.

III. Összegzés

A teljes körű, több év működését vizsgáló ellenőrzés során az alábbi hiányosságokat tártuk fel.

- Az MCSMSZ nem rendelkezik a társadalmi szervezeteknek működésére vonatkozó megfelelő számviteli politikával. Hiányoznak a belső szabályzatok. Különösen fontos lenne a pénzkezelési szabályzat (utalványozási rend), és a bérkiegészítések kifizetésének szabályozása.
- Hiányzik a vagyonleltár (beruházások, vásárolt, támogatásként kapott eszközök). Ezzel kapcsolatban további vizsgálatot tartunk indokoltnak.
- A könyvelési rendszer áttekinthetetlen, év közben nem teljes körű, ezért az MCSMSZ aktuális likviditási helyzete nem megállapítható. Ezzel kapcsolatban további vizsgálatot tartunk indokoltnak.
- A bérkiegészítések kifizetése adózás nélkül történik. A bérkiegészítés (prémium) összegét és annak megállapításának módját illetően további vizsgálatot tartunk szükségesnek.
- Nem készült a beruházásokat megalapozó pénzügyi terv.
- Nem érvénytelenítik a pályázatokhoz elszámolt bizonylatokat
- Nem különítik el a könyvelésben a pályázati elszámolásokat
- Nincs szabályozva a telefon és gépkocsi használat, nincs útnyilvántartás
- Nincs nyilvántartva az egyes oktatási helyszínekre természetben kiszállított anyagok mennyisége (tűzifa).

IV. Javaslatok

- A jelenlegi megbízás keretében folyjon tovább az ellenőrzés, amelynek adataival jelentésünket kiegészítjük.
- 2012. január 1.-től új könyvelési rendszert javaslunk, amely naprakész, a működést ellenőrizhető adatokat biztosít.
- Javasoljuk a feltárt hiányosságok sürgős határidőre történő pótlását és annak ellenőrzését.
- A támogatások csak az oktatáshoz kapcsolódó legfontosabb feladatokra legyenek fordíthatók. (Pl. bérék és járulékok, oktatási helyszínek bérleti díjai stb.) A támogatások megítéléséhez részletes költségterv bekérése indokolt.
- A beruházásokra készüljön finanszírozási terv és azokra csak elkülönített források legyenek fordíthatók. A beruházási költségek csak az erre érkező céltámogatásokból legyenek fedezhetők, a program működésére nyújtott támogatásokat ne lehessen beruházásra felhasználni.